

Základná škola Jána Domastu Cabaj-Čápor 1085

Ulica Jána Domastu 1085/5, 951 17 Cabaj-Čápor

INTERNÁ NORMA

Druh normy:

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov u zamestnávateľa

**Základná škola Jána Domastu Cabaj-Čápor 1085, Ulica Jána Domastu
1085/5, 951 17 Cabaj-Čápor**

číslo smernice: 1/S/2024

Účel Smernice:

Účelom smernice je vymedzenie pojmov šikanovania, prevencia a riešenie šikanovania žiakov u zamestnávateľa – Základná škola Jána Domastu Cabaj-Čápor 1085 (ďalej ZŠ).

Oblasť platnosti:

Smernica je platná pre všetkých zamestnancov a žiakov – Základnej školy Jána Domastu Cabaj-Čápor 1085, 951 17

Počet strán: 11

Počet príloh: 2

Vzťah k už vydaným interným normám školy:

Táto smernica je novým vnútorným predpisom základnej školy.

Gestorský útvar: Riaditeľka PaedDr. Darina Vargová	Schválil:	Dátum schválenia: 29. 02. 2024 Dátum účinnosti: 01. 03. 2024
---	------------------	---

Zásady práce s vnútorným predpisom

1. Pridelenie vnútorného predpisu:

Smernica bola pridelená:

Dátum	Meno a priezvisko zamestnanca	Funkcia	Podpis
29. 02. 2024	PaedDr. Darina Vargová	Riaditeľ/ka školy	
29. 02. 2024	Mgr. Daniela Hodášová	Zástupca	
	Mgr. Zuzana Maláriková	Bezpečnostný technik	
29. 02. 2024	Mgr. Martina Pápayová	Zástupca zamestnancov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci	
29. 02. 2024	Mgr. Daniela Hodášová	Odborová organizácia	

2. Uloženie vnútorného predpisu

Smernica bude trvalo uložená v Útvare riaditeľky (ďalej len „riaditeľ školy“ vo všetkých tvaroch), u zástupcu riaditeľa a v zborovni v zborníku Interných predpisov. Prístupná všetkým zamestnancom, žiakom a ich zákonným zástupcom v elektronickej podobe na webovom sídle školy – www.zscapor.edupage.org.

3. Oboznámenie s vnútorným predpisom

Zodpovedný vedúci zamestnanec organizačného útvaru a úseku je povinný bezodkladne najneskôr na najbližšej porade útvaru po pridelení Smernice zabezpečiť preukázateľné (proti podpisu) oboznámenie všetkých zamestnancov s touto Smernicou a zároveň informovať o tom, kde bude trvalo uložená. V elektronickej podobe je Smernica nepretržite prístupná všetkým zamestnancom.

Triedny učiteľ je povinný bezodkladne najneskôr na najbližšej triednej schôdzi po pridelení Smernice zabezpečiť oboznámenie všetkých žiakov a ich zákonných zástupcov s touto Smernicou a zároveň informovať o tom, kde bude trvalo uložená.

Smernica je zverejnená na webovom sídle školy na adrese www.zscapor.edupage.org.

Túto Smernicu vydávam v nadväznosti na Smernicu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach zo dňa 1. septembra 2018.

Článok I.

Charakteristika šikanovania

1. Na účely tejto smernice sa šikanovaním rozumie
 - a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo
 - b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
2. Podstatou šikanovania je najmä
 - a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
 - b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
 - c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
3. Šikanovanie sa môže prejavovať
 - a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urázaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo
 - b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám, nabádanie iných spolužiakov, aby obeť šikanovali.
4. Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.
5. Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročne odstrániť z internetu.
6. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.
7. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin
- a) ublíženia na zdraví – § 155 Trestného zákona ,
 - b) obmedzovania osobnej slobody – § 183 Trestného zákona,
 - c) lúpeže – § 188 Trestného zákona,
 - d) vydierania – § 189 Trestného zákona,
 - e) hrubého nátlaku – § 190 Trestného zákona,
 - f) nátlaku – § 192 Trestného zákona,
 - g) porušovania domovej slobody – § 194 Trestného zákona,
 - h) sexuálneho násillia – § 200 Trestného zákona,
 - i) sexuálneho zneužívania – § 201 až 201b Trestného zákona,
 - j) krádeže – § 212 Trestného zákona,
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci – § 215 Trestného zákona,
 - l) poškodzovania cudzej veci – § 245 Trestného zákona,

- m) nebezpečného vyhrážania sa – § 260 Trestného zákona,
 - n) nebezpečného prenasledovania – § 360a Trestného zákona,
 - o) výroby detskej pornografie – § 368 Trestného zákona,
 - p) rozširovania detskej pornografie – § 369 Trestného zákona,
 - q) prechovávanía detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení – § 370 Trestného zákona,
 - r) ohovárania – § 373a Trestného zákona.
8. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu – § 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov alebo priestupku proti majetku – § 50 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.
9. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku – § 22 Trestného zákona – nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
- Kto v čase spáchania činu inak trestného nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný. Pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona nie je trestne zodpovedný, kto v čase spáchania činu nedovršil pätnásť rok svojho veku. Dovršenie 14. roku veku znamená, že uplynula 24. hodina dňa, kedy má fyzická osoba 14. narodeniny.
10. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
- a) neprekazenia trestného činu – § 341 Trestného zákona,
 - b) neoznámenia trestného činu – § 340 Trestného zákona alebo
 - c) ublíženia na zdraví – § 158 Trestného zákona.

Článok II

Prevenia šikanovania

1. Prevenia šikanovania sa v ZŠ zabezpečuje najmä formou
 - a) súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém
 - osobný a sociálny rozvoj,
 - mediálna výchova,
 - multikultúrna výchova,
 - ochrana života a zdravia,
 - výchova a vzdelávanie žiakov k ľudským právam,
 - výchova žiakov k občianstvu,
 - bojom proti extrémizmu,
 - výchovou k manželstvu a rodičovstvu a
 - b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.
2. Riaditeľ školy a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov (ďalej len „osoba, ktorá sa osobne stará o žiaka“) alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach ZŠ. Pri realizácii preventívnych činností ZŠ riaditeľ školy a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.
3. Riaditeľ školy a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti ZŠ s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
4. Riaditeľ školy, resp. pedagogický zamestnanec podľa poverenia riaditeľa školy, triedny učiteľ oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

- a) všetkých žiakov ZŠ a ich zákonných zástupcov,
 - b) zamestnancov ZŠ,
 - c) osoby, ktoré sa osobne starajú o žiaka,
 - d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
5. Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity ZŠ v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä
- a) vytvára pozitívne prostredie v ZŠ,
 - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy žiakov,
 - c) určuje v školskom poriadku pravidlá
 - správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
 - používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch ZŠ,
 - d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise ZŠ, ktorým je táto smernica,
 - e) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom ZŠ, zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
 - f) oboznamuje pravidelne pedagogických zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
 - g) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä
 - pedagogických zamestnancov,
 - žiakov,
 - zákonných zástupcov žiaka,
 - osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 - zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,

h) na webovej stránke školy vytvorí kontaktný formulár pre každého, aby mohol kedykoľvek anonymne, resp. neanonymne nahlásiť podozrenie na šikanu žiakov ZŠ,

Nahlásenie podozrenie na šikanu žiaka ZŠ je ZŠ povinná prešetriť bezodkladne, najneskôr ju došetriť do 30 pracovných dní od jej nahlásenia,

i) na webovej stránke ZŠ a na mieste verejne prístupnom v ZŠ zverejnení kontaktné údaje inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,

j) určí v pracovnom poriadku ZŠ povinnosť zamestnancov ZŠ oznamovať bezodkladne písomne podozrenie zo šikanovania,

k) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,

l) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „centrum“) a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,

6. zapája do prevencie šikanovania radu školy a zriaďovateľa.

Článok III

Metódy riešenia šikanovania

1. Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.
2. Tím zamestnancov bezodkladne (najneskôr do 30 pracovných dní) preverí na základe poverenia riaditeľa školy, či šlo o šikanu, jej spôsob a trvanie. Zároveň odporučí riaditeľke ďalší postup.
3. Pri preverovaní šikany poverený tím zamestnancov školy:
 - a) vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,

- b) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
 - c) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
 - d) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
 - e) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
 - f) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania
 - zákonných zástupcov,
 - osoby, ktoré sa osobne starajú o žiaka,
 - zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
 - zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
4. Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä
- a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
 - c) kontaktuje miestne príslušné centrum,
 - d) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy – príloha „A“ a „B“, minimálne raz v mesiaci školského roka
 - e) zabezpečí vedenie písomných záznamov o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
 - f) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
 - g) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu (V prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t. j. policajtovi alebo prokurátorovi. V prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu).

Článok IV

Opatrenia na riešenie šikanovania

1. Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu sú najmä
 - a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
 - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
 - c) zaistenie bezpečia obete,
 - d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 2 ods. 2.
2. Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu sú najmä
 - e) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
 - f) preloženie agresora do inej triedy, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
 - g) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov.
3. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeť bezodkladne poskytnúť pomoc.

Článok V

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

1. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil
 - a) šikanovania,

- b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 1 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 1 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť
- a) podozrenie podľa odseku 1,
 - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 3 alebo článku 4.

Článok VI

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o žiaka alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, ďalší pedagogickí zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora.
2. Pedagogickí zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
3. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o žiaka alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
4. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Článok VII

1. Porušenie tejto smernice sa kvalifikuje ako porušenie pracovnej disciplíny.
2. Za závažné porušenie pracovnej disciplíny sa považuje také konanie zamestnanca školy, ktorý podozrenie zo šikanovania neoznámí bezodkladne písomne riaditeľovi školy, hoci má podozrenie na šikanu, resp. vedomosť o nej.

Príloha č. 1

A. Anonymný dotazník pre žiakov jednotlivých tried

Odpoveď – ÁNO, NIE

Prejavy násilia vo vzťahu k spolužiakom	spolužiaci	žiaci z iných tried	učitelia žiakom	voči	žiaci voči učiteľom
vulgárne nadávky					
ironizovanie					
agresívne správanie					
vyhrážanie sa					
ničenie osobných vecí					
sexuálne obťažovanie					
vymáhanie vecí					
ničenie majetku školy					
Poznámka: Možnosť doplniť o ďalšie poznatky, napr. kde sa stalo (v triede, na chodbách, mimo školy) Popis šikany					

Príloha č. 2

B. Anonymný dotazník pre konkrétneho žiaka triedy

Odpoveď – ÁNO, NIE

Prejavy násilia vo vzťahu k žiakovi	spolužiaci	žiaci z iných tried	učitelia
vulgárne nadávky			
ironizovanie, výsmech			
agresívne správanie			
vyhrážanie sa			
ničenie osobných vecí			
sexuálne obťažovanie			
vymáhanie vecí			
Poznámka: Možnosť doplniť o ďalšie poznatky, napr. kde sa stalo (v triede, na chodbách, mimo školy) Popis šikany			

